

Radicale vernieuwing zorg

Ondersteund door

Een samenleving waarin jeugdbescherming niet meer nodig is - Deelnemers hoopvol over vernieuwingsbeweging jeugdzorg

Geplaatst op 12 augustus 2024

“Ik heb Radicale vernieuwing in de verpleeghuiszorg, dat in 2017 startte, van vrij dichtbij meegemaakt. Dat vond ik erg mooi, ik zag verbinding ontstaan. Tussen cliënten, hun kinderen, cliëntenraden kwamen tot leven, mensen van de werkvloer gingen in overleg met cliënten en hun kinderen; er kwam weer verbinding en samenwerking. Ik hoop dat dat ook hier gaat gebeuren.” Aldus [Martijn Alblas](#) in dit artikel. Hij vervolgt: “Je ziet veel polarisatie in ons stukje van het sociaal domein. En toch zie je al wel een bepaalde toenadering

komen. Bijvoorbeeld als je kijkt hoeveel bestuurders hier nu op deze manier zitten, dat had ik eerder niet durven hopen. Ik hoop dat dat nu doorzet.”

Zeven zorgorganisaties die actief zijn in de jeugdzorg, jeugdbescherming en jeugdreclassering doen al mee met Radicale vernieuwing jeugdzorg. De deelnemers kwamen voor het eerst samen tijdens een informeel ‘Kampvuorgesprek’. Welke stip zien zij op de horizon en wat is er nodig om daar te komen?

Het ‘[Kampvuorgesprek](#)’ is een bijeenkomst in informele setting. Waar in dit geval de bestuurders en hun collega’s elkaar ontmoeten, maar ook ervaringsdeskundigen, (groot)ouders, een cliëntenraadslid en professionals die vanaf het eerste uur actief betrokken zijn bij Radicale vernieuwing jeugdzorg. Kampvuorgesprekken zijn een laagdrempelig hulpmiddel om te komen tot oplossingen buiten de gebaande paden. Om te zorgen dat menselijkheid en mogelijkheden daadwerkelijk centraal komen te staan. [LOC](#)

<https://www.radicalevernieuwing.nl/vvt/actueel/een-samenleving-waar-in-jeugdbescherming-niet-meer-nodig-is-deelnemers-hoopvol-over-vernieuwingsbeweging/>

Waardevolle zorg, initiatiefnemer en ondersteuner van de beweging Radicale vernieuwing, begeleidt al langer Kampvuurgesprekken en nu dus ook in de jeugdzorg. Een impressie van dit gesprek.

De eerste zeven deelnemende zorgorganisaties zijn: D3 (Dromen, Durven, Doen), Entrea Lindenhout, Jeugdbescherming Gelderland, Jeugdbescherming West, Leger des Heils Jeugdbescherming, Partners voor Jeugd en Samen Veilig Midden-Nederland (SAVE).

Het Kampvuurgesprek begint met de vraag wat mensen ertoe brengt om mee te doen. Pim Croiset van Uchelen, voorzitter raad van bestuur bij Partners voor Jeugd: "Ik maakte vorig jaar kennis met Ingrid [Rebel, coördinator Radicale vernieuwing jeugdzorg, red.], dat was een inspirerend gesprek. Toen had je het al enthousiast over het Kampvuurgesprek. En dat was de oplossing: dat straalde jij uit." Ingrid vult de bestuurder aan: "In ieder geval een start!" Croiset van Uchelen vervolgt: "En ik wist dat ik een aantal goede gesprekspartners zou hebben. Ik hoop vooral inspiratie op te doen omdat het veel beter moet."

Het gesprek gaat al snel over de vraag waar elke deelnemer persoonlijk van droomt als het gaat over de jeugdzorg. Astrid Rotering, bestuurder Jeugdbescherming west: "Ik vind dat we veel te veel risicomijdend bezig zijn. Als de warmte, de liefde die er hoort te zijn in een gezinssysteem en omgeving, als dat even niet lukt, hoe kunnen we dan zorgen dat we daar als gemeenschap omheen gaan staan om dat te organiseren? In plaats van in regels en in risicomijding. Dat lukt ons nog niet – mij ook niet."

Cora Bakker

‘Vuur van binnen’

Cora Bakker, orthopedagoog en voorzitter gedragswetenschappers bij Jeugdbescherming west vertelt: "Zorg voor kwetsbare kinderen is iets dat we op een goede, warme, menselijke manier moeten doen. Dat is iets dat ik heel graag wil en daarom vind ik het woord 'kampvuur' ook fijn: vuur brandt ook van binnen, en dat ervaar ik steeds sterker. Ook omdat ik ook steeds meer ervaar en zie: we doen dingen niet goed en het lukt niet. Gezinnen die je tegenkomt na een aantal jaren waarvan je echt gedacht hebt: hier hebben we

<https://www.radicalevernieuwing.nl/vvt/actueel/een-samenleving-waar-in-jeugdbescherming-niet-meer-nodig-is-deelnemers-hoopvol-over-vernieuwingsbeweging/>

goede dingen gedaan. Die achteraf veel beschadigder blijken te zijn. Dus toen Ingrid vroeg 'wil je meedoen', kwam er niets anders op dan: graag, ik wil mijn vuurtje inzetten via welke bijdrage dan ook."

Het onderzoek [Onvoldoende beschermd](#) was in 2019 aanleiding voor Daisy Petrona om zich bezig te gaan houden met jeugdzorg met verblijf. "Door dat onderzoek ben ik mij gaan beseffen dat mijn kinderrechten destijds, en de rechten van kinderen van nu niet meetellen in onze samenleving. Met name in de jeugdzorg." Het promotieonderzoek '[Boemerangbeleid](#)' van Sharon Stellaard gaf ervaringsdeskundigprofessional Petrona het besef dat men in 1974 al wist: "met kinderen die we in de jeugdzorg zetten gaat het daarna eigenlijk niet zo goed. En in 1981 werd ik toch nog in de jeugdzorg gezet. Die dingen bij elkaar maakten dat toen in 2020 Radicale vernieuwing op mijn pad kwam, ik wel in gesprek wilde. Want ik heb geloof en hoop dat het anders kan." Een ding is Petrona uit het onderzoek naar Boemerangbeleid wel duidelijk geworden: "Blijven doen wat we al decennialang doen, gaat niet helpen. Dus ik hoop dat we samen kunnen hopen op iets nieuws dat past bij wat we sinds de start van Radicale vernieuwing jeugdzorg al aan droom hebben geformuleerd."

In 2022 publiceerden de beweging Radicale vernieuwing jeugdzorg een Manifest '[Geef kinderen hun vrijheid terug. Laat ieder kind zichzelf zijn.](#)' In 2023 werkten we de fundamentele oplossingen die we in dat Manifest beschrijven, al wat concreter uit – zoals [hier beschreven](#).

'Wit vel nodig'

"Er zijn al zoveel rapporten verschenen, maar fundamenteel verandert er niets. Dus mijn voorstel voor de jeugdzorg is: laten we opnieuw beginnen. Met een wit vel." Aldus Martijn Alblas, vanaf de start van Radicale vernieuwing jeugdzorg betrokken en actief als vertrouwenspersoon voor ouders die met jeugdzorg te maken hebben. "En laten we op dat witte vel zetten: wat hebben de kinderen nodig? De ouders, de gezinnen. In plaats van nu weer een pleister te plakken op het systeem dat niet werkt."

Marja Graauw werkte altijd in de jeugdzorg en heeft ook via haar zoon en kleinkinderen met de jeugdzorg te maken gehad. "Ik heb geloof ik vijfendertig jaar in de jeugdzorg gewerkt, al die veranderingen meegemaakt. En ook nooit gezien dat het echt anders werd. Dat witte vel spreekt me dus wel aan. Kinderen moeten kunnen zijn en worden wie ze zijn en worden willen. Daar moet de blik altijd op gericht zijn. Dat heb ik in mijn werk altijd geprobeerd natuurlijk en is ook niet altijd gelukt. Toen ik via mijn kleinkinderen weer in de jeugdzorgmolen kwam dacht ik: dat kind is gewoon kwijtgeraakt, weg. Ik praat met een checklist, en met een communicatie-gedreven persoon, maar de ziel is weg. En het kind is weg – ik wil het kind gewoon weer terug. Niet dat iedereen zich op dat kind stort, maar op de omgeving en maatschappij. Het kind is wel de lakmoesproef: als het met die kinderen niet goed gaat doen we het niet goed."

Hettie van Zalinge (tweede van links)

Voorbij nachtmerries

Naast alle aandacht voor toekomstdromen komen in het kennismakingsgesprek ook de nodige nachtmerries voorbij. Hettie van Zalinge heeft bijvoorbeeld goede ervaringen met de Raad voor de Kinderbescherming, maar door negatieve ervaringen met de jeugdbescherming sloot ze zich aan bij de cliëntenraad van het Leger des Heils Jeugdbescherming. En hoopt ze dat er voor al die andere kinderen een andere toekomst is binnen de jeugdhulp, jeugdbescherming. Dat het geen nachtmerrie wordt maar iets positiefs.

Martijn Alblas: "Ik heb Radicale vernieuwing in de verpleeghuiszorg, dat in 2017 startte, van vrij dichtbij meegemaakt. Dat vond ik erg mooi, ik zag verbinding ontstaan. Tussen cliënten, hun kinderen, cliëntenraden kwamen tot leven, mensen van de werkvloer gingen in overleg met cliënten en hun kinderen; er kwam weer verbinding en samenwerking. Ik hoop dat dat ook hier gaat gebeuren. Je ziet veel polarisatie in ons stukje van het sociaal domein. En toch zie je al wel een bepaalde toenadering komen. Bijvoorbeeld als je kijkt hoeveel bestuurders hier nu op deze manier zitten, dat had ik eerder niet durven hopen. Ik hoop dat dat nu doorzet."

Hoe dan?

Een begin van het herstellen van die menselijke verbinding zou kunnen liggen in dat we ons leren beseffen dat kinderen en ouders in allerlei hokjes moeten passen. Kinderen, maar ook ouders, moeten aan ideaalbeelden voldoen. Op school, thuis en in hun vrije tijd. Met als standaard vaak een ideaalbeeld van 'het' hoogopgeleide autochtone gezin. In plaats van dat mensen de ruimte krijgen om zichzelf te kunnen zijn en worden, krijgen ze al snel een stempel omdat ze afwijken van wat 'normaal' zou zijn, volgens eenzijdige

standaarden. Maar in plaats van dat dat helpt, werkt dat juist averechts. In plaats van die standaarden vervolgens steeds meer rigide toe te passen, moeten we het hebben over die standaarden, constateren de deelnemers.

Arno Lelieveld, bestuurder Jeugdbescherming Gelderland: "We oordelen te snel. Voortdurend kom ik dat tegen, ook bij mezelf." Lelieveld geeft dan ook aan: "Hieruit volgt dat we dus ook meer tijd willen vrijmaken voor dit soort reflectiegesprekken. Wat zegt het over onszelf dat wij zo naar anderen kijken? Dat zou misschien wel het begin kunnen zijn van anders naar elkaar kijken."

Daisy Petrona, voorzitter van stichting Jeugdhulp Voldoende Beschermd, geeft aan dat ongeacht wat je van ouders of de familie van kinderen kunt vinden, je hoe dan ook moet blijven investeren in de relatie van dat kind met waar het kind vandaan komt. "Dat zijn wortels in stand blijven. Want ik heb geen wortels meer sinds mijn verblijf in de jeugdzorg. Terwijl ik vanaf mijn achttiende van alles heb gedaan om daarin iets te herstellen, weer in relatie met mijn eigen wortels te raken. Maar die basis is bij mij en anderen zó beschadigd. Als kinderen geen wortels hebben waar ze later op terug kunnen vallen, is de kans groot dat ze onder de tachtig procent vallen van kinderen die met jeugdzorg te maken krijgen en zorgafhankelijk blijven."

Lees verder onder de foto

Vlnr: Astrid Rotering, Marja Graauw, Martijn Alblas

‘Helemaal geen kindbeschermingsmaatregelen’

Marja Graauw: “Nu zijn alle ogen op jeugdzorg gericht, die moet het fixen. Maar ik wil eigenlijk terug naar hoe het was, dat je een gezin bent in een straat, buurt, waar als mensen naar je omkijken en waar als het niet zo best gaat iemand wat overneemt. Als je een steunbron hebt in je directe omgeving, kun je ergens op terugvallen. Of desnoods even in een buurtgezin, weet ik veel. Zodat kinderen helemaal niet uit huis hoeven. Dit gaat niet alleen om kinderen, om ons allemáál: dat we voor elkaar beschikbaar zijn, ons om elkaar bekommeren.”

Cora Bakker: "Daar haakt mijn droom op aan: dat zit hem ook in normaliseren, gelijkwaardigheid. Dat iedereen gezien wordt met zijn krachten en worstelingen. Daarvoor hebben we als maatschappij nog wel iets te doen. Ook in de jeugdzorg zou ik zo graag willen dat gezinnen waarmee we aan het werk zijn en de professionals en alle mensen eromheen elkaar zien als gelijken. Maar ook als mensen, die het nodig hebben gezien en gehoord te worden. En van daaruit samen zoeken naar: zo normaal mogelijk."

Astrid Rotering: "Dat is van ons allemaal, ook de maatschappij, ook de politiek. Ik zou zo graag willen dat als mensen het even niet voor elkaar krijgen, dat we kijken wat we toe kunnen voegen. Of dat nu is de schulden saneren of te zorgen dat er huisvesting komt, of te helpen bij traumaverwerking. Dat je veel meer kijkt: wat heeft iemand even nodig van ons als tijdelijke passant, in plaats van dat we vanuit de jeugdzorg en jeugdbescherming dingen van mensen overnemen. We grijpen in, we plaatsen uit huis. Maar wij kunnen anderen niet fixen. We kunnen mensen helpen een stapje verder te komen. Maar dat vergt een hele andere kijk op hoe je de maatschappij wilt inrichten. Als ik echt mag dromen, dan zie ik een hele andere wereld en zouden we zelfs helemaal geen kinderschermingsmaatregelen hebben. Want als je die hébt, ga je ze gebruiken. En als je ze niet meer hebt, ga je andere dingen doen. En daarmee zeg ik niet dat er geen kinderen en gezinnen zijn die we misschien even moeten helpen in een periode en moeten beschermen. Ik geloof alleen niet in het hele gedwongen deel."

‘We proberen risico’s te vermijden, op manieren die de jongere niet helpen, waardoor het middel erger wordt dan de kwaal.’

Ingrid Rebel vult aan: "We proberen risico's te vermijden, op manieren die de jongere niet helpen, waardoor het middel erger wordt dan de kwaal." We hebben dus ook te werken aan bewustwording daarvan. "We moeten investeren in nabijheid, presentie, samen oplopen, en samen kwetsbaar durven zijn."

Ook wordt de vraag gesteld of we ook niet hele snelle stappen kunnen zetten richting deze toekomstige samenleving, door bijvoorbeeld alle huidige dossiers opnieuw te bekijken om te zien of kinderen terecht met beschermingsmaatregelen te maken hebben/uit huis geplaatst zijn. Vanuit de wetenschap dat dossiers vaak niet op feiten en kinderrechten gebaseerd zijn. Daar kan een ieder vandaag mee beginnen.

"En zet mensen als ons ook aan tafel als hulp bij deze vernieuwing" nodigt Daisy Petrona de bestuurders uit."

[Lees hier ook de Toekomstvisie Jeugd](#) die we vanuit de beweging Radicale vernieuwing recent gemaakt hebben. Waar de hierboven genoemde uitgangspunten al verder uitgewerkt zijn.

Marjan Boertjes (tweede van rechts)

De weg naar de droom

“Het vergezicht is mooi.” Zegt Paul Janssen richting het einde van het Kampvuorgesprek – hij is voorzitter van de raad van bestuur bij Samen Veilig Midden-Nederland. “Mijn droom is ook dat we echt in een samenleving leven waarin we jeugdbescherming in ieder geval niet meer nodig zouden hebben. Ik vind dat het ook je ambitie moet zijn. Ik droom ook dat we de weg daarnaartoe echt ook samen kunnen bewandelen. Want dat is volgens mij nodig om uiteindelijk een droom te kunnen bereiken. En dat je onderweg met elkaar vertrouwen kunt uitstralen naar iedereen” Daar kan iedereen zich goed in vinden, ook zodat je elkaar kan steunen en inspireren in het vernieuwingsproces. Naast dat een ieder in de eigen organisatie en omgeving met meer mensen dit gesprek verder kan gaan voeren.

Marjan Boertjes, bestuurder Entrea Lindenhout vult aan: “Het helpt als we elkaar helpen en moedig blijven. Ook in het maatschappelijke debat, dat we ook hardop zeggen dat we elkaar helpen en zeggen waar we voor staan.”

Er worden nog de nodige ideeën geopperd over wegen naar de droom, onderlinge afspraken worden gemaakt om vast wegen te verkennen. En een gezamenlijke vervolgbijeenkomst is gepland om de weg vooruit verder uit te stippelen en te vertalen naar acties.

Hou onze [nieuwsbrief](#) en sociale media in de gaten. En volg je ons al op [LinkedIn](#), [X](#), [Instagram](#), [Facebook](#) en [YouTube](#)? Daar delen we ons nieuws vaak als eerste. Zo deelden we via onze maandelijkse nieuwsbrief al de spoken word die Aukje Lausberg maakte tijdens dit Kampvuorgesprek, [hier terug te lezen](#) (onderaan).

Meer artikelen over de thema's met trefwoorden:

Thema's: [Beweging verbreden en verdiepen](#), [Betrekken directe omgeving](#)

Trefwoorden: [Bestuurders](#), [Naasten](#), [radicale vernieuwing jeugdzorg](#), [Van regels naar relaties](#)